

Kindreflex

Zie jij ook de kinderen in elk verhaal?

www.Kindreflex.be

Sprekers: Liv Leeman
Kim Van Hoorde

Programma

1. Inleiding
2. Waarom Kindreflex?
3. De Kindreflex concreet aan de slag

 Kindreflex

Kindreflex
Zie jij ook de kinderen in elk verhaal?

De Kindreflex

Methodiek met een brede scope die 2 doelstellingen nastreeft:

- De Kindreflex stimuleert professionals om met hun volwassen cliënten een gesprek te voeren over het thema ouderschap. Ouders krijgen de kans om in alle vrijheid over de kinderen en hun bezorgdheden te praten. Waar nodig ondersteunen hulpverleners de ouders in hun rol als moeder of vader.
- De Kindreflex helpt professionals verontrustende gezinssituaties te detecteren en de veiligheid zo snel mogelijk te herstellen.

Ontstaan

- ✓ Geïnspireerd op Nederlandse Kindcheck
- ✓ Ontwikkeld door onderzoekers Coppens, De Cuyper en Van Audenhove van LUCAS KU Leuven en Steunpunt WVG met focus op GGZ (2018)
- ✓ Vertaling naar Vlaamse realiteit met meer aandacht voor preventie
- ✓ Uitgewerkt in een concreet stappenplan met ondersteunende materialen dat kan worden vertaald naar verschillende beroepsgroepen
- ✓ Uitrol in GGZ sinds 2018 door VECK i.o.v. Vlaams minister van Welzijn
- ✓ Momenteel verbrede uitrol door VECK in GGZ, CAW, ziekenhuizen en justitiehuisen

Stappenplan Kindreflex

Stap 1: voer een gesprek over de kinderen en ouderschap

Stap 2: peil naar de veiligheid thuis en welzijn van de kinderen

Stap 3: ondersteun de cliënt in zijn ouderrol

Stap 4: ga verder na of er sprake is van verontrusting en bereidheid

Stap 5: herstel veiligheid

Stap 6: betrek een gemandateerde voorziening

Ga naar menti.com en gebruik de code **2470 6090**

Wat zijn redenen om het met ouders te hebben over de impact van IFG op kinderen?

Waiting for responses ...

2 **Waarom Kindreflex**

Vlaamse cijfers

Kindermishandeling

- 1 kind in elke klas

Intrafamiliaal geweld

- 25 000 PV's (2022)

KOPP cijfers:

- $\frac{1}{4}$ kinderen (DSM)

Vanaf het moment van melding bij Veilig Thuis zijn gezinnen 1,5 jaar lang gevolgd.

91%

van de kinderen mishandeld, verwaarloosd of getuige van partnergeweld

VERWEY Instituut
JONKER

Bron: Augeo

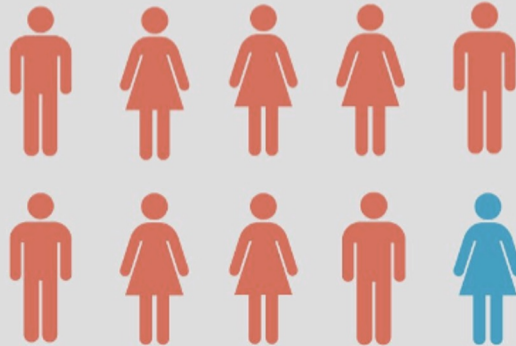
Helft van kinderen ontvangt geen hulp

jongeren hebben traumaklachten hechtingsproblemen, emotionele onveiligheid en probleemgedrag

9 out of 10

parents believe their children are **unaware** of the domestic violence at home or that it won't leave a mark. However, **most children are aware**, and the impact can be profound.

Ingrijpende jeugdervaringen

en de levenslange gevolgen voor leefstijl en gezondheid

Wat zijn ingrijpende jeugdervaringen?

Als kind opgroeien met heel veel...

Ingrijpende jeugdervaring =
Adverse Childhood Experience (ACE)

Hoe vaak komen ACE's voor in Nederland?

Het aantal ACE's
per persoon

- Vier of meer: 11%
- Drie: 6%
- Twee: 9%
- Een: 17%
- Geen: 56%

ACE's komen
overal voor: in
iedere straat,
buurt, school en
werk omgeving.

Meest voorkomende ingrijpende jeugdervaringen (ACE's)

lichamelijke
mishandeling

psychische
mishandeling

seksueel
misbruik

lichamelijke
verwaarlozing

psychische
verwaarlozing

getuige van
geweld tussen
ouders

echtscheiding
van ouders

ouder met een
psychische
ziekte

ouder met
verslavings-
problemen

gezinlid in de
gevangenis

opgroeien in
structurele
armoede

overlijden van
een ouder

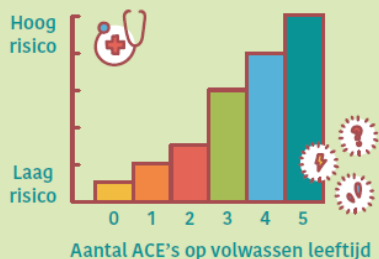

chronisch
pesten

ACE onderzoek

Impact op gezondheid

Een stapeling van ACE's is gevaarlijk. Hoe meer ACE's hoe groter de kans op negatieve gezondheidsuitkomsten, ongezond gedrag en lagere levensverwachting.

Impact op levensloop

De impact van ACE's is levenslang. Mensen met 4 of meer ACE's hebben een grotere kans om 20 jaar eerder te overlijden en om ACE's door te geven aan de volgende generatie.

De impact van ACE's op risicovol gedrag en gezondheid

Mensen met vier of meer ACE's lopen een sterk verhoogd risico op een ongezonde leefstijl en verschillende ernstige ziektes en chronische aandoeningen.

Risicovol/ongezond gedrag

onvoldoende bewegen roken alcoholgebruik

drugsgebruik ongezonde voeding wisselende seksuele partners

Negatieve lichamelijke, psychische en sociale gezondheidsuitkomsten

ernstige obesitas diabetes depressie angststoornissen zelfbeschadiging en suïcide Soa's / HIV hart- en vaatziekten

kanker herseninfarct longziektes, astma, COPD hoog ziekteverzuim werkloosheid schooluitval

Positive Childhood Experiences (PCE's)

Feel able to talk with family about your feelings

Feel that your family stood by you during difficult times

Enjoy participating in community traditions

Feel a sense of belonging in high school

Feel supported by friends

Have at least two non-parent adults who took a genuine interest in you

Feel safe and protected by an adult in your home

Christina Bethell, PhD, MBA, MPH, corresponding author¹ Jennifer Jones, MSW,² Narangerel Gombojav, MD, PhD,¹ Jeff Linkenbach, EdD,³ and Robert Sege, MD, PhD⁴

3 Stappenplan van de Kindreflex

Stappenplan Kindreflex

Stap 1: voer een gesprek over de kinderen en ouderschap

Stap 2: peil naar de veiligheid thuis en welzijn van de kinderen

Stap 3: ondersteun de cliënt in zijn ouderrol

Stap 4: ga verder na of er sprake is van verontrusting en bereidheid

Stap 5: herstel veiligheid

Stap 6: betrek een gemandateerde voorziening

Stappenplan

Hulpverleners doen de Kindreflex standaard bij elke cliënt.

De eerste 2 stappen van het plan worden bij voorkeur bij aanvang van de begeleiding uitgevoerd en behoren tot ieders expertise.

Hulpverleners zetten de eerste 3 stappen standaard bij elke cliënt. De 3 vervolgstappen zijn afhankelijk van de situatie. Ze zijn niet altijd aan de orde.

Wie heeft er al eens gevraagd tijdens een interventie / een eerste gesprek of er kinderen zijn?

0

Ja

0

Nee

Stap 1

Voer een gesprek over de kinderen en het ouderschap

Stap 1 Voer een gesprek over de kinderen en het thema ouderschap

- Geef aan dat aandacht voor kinderen en ouderschap een standaard onderdeel is.
- Vraag tijdens de intake of de cliënt (deels/occasioneel) zorg draagt voor kinderen of een kind verwacht.
- Verblijft de cliënt residentieel, vergeet dan niet te vragen of er opvang geregeld is voor de kinderen.
- Noteer relevante informatie in het dossier: het aantal kinderen, hun geboortedatum, hun naam en of ze permanent bij de cliënt verblijven. Maak een genogram.

Wie vraagt tijdens het 1e of 2e gesprek hoe het meevalt om ouder te zijn?

0

Ja

0

Nee

Stap 2

Peil naar de veiligheid en het welzijn van de kinderen

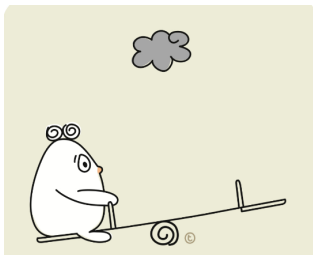
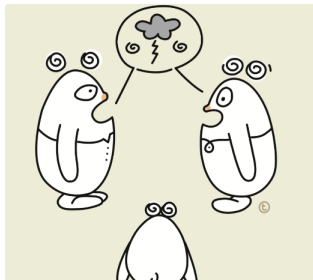

Stap 2 Peil naar de veiligheid en het welzijn van de kinderen

- Overleg steeds met andere collega's of een expert om een inschatting te maken van de veiligheid en het welzijn van de kinderen. Je eigen normen en waarden kunnen voor een subjectief oordeel zorgen.
- Heb je een niet-pluisgevoel over de thuissituatie? Noteer de redenen hiervoor in het dossier.

BABO

Hoe in gesprek gaan over geweld in huis ?

1) Stimulerende, open vragen stellen:

- ❑ Wat zien/horen de kinderen?
- ❑ Waar zijn ze op het moment van de ruzies / geweld?
- ❑ Wat doen ze / hoe reageren ze?
- ❑ Hoe zouden ze dit ervaren?
- ❑ Hoe geven ze hier uiting aan?
- ❑ Praat je hierover met je kind?
- ❑ Zijn er andere mensen die er kunnen zijn voor het kind?

2) Informeren over de impact van IFG op kinderen (stap 3 of 4)

Oefening: En dan?

Alleenstaande moeder met depressieve klachten
Slaapt heel veel, afwezige indruk
Bezoekrecht met ex-partner verloopt conflictueus

2 kinderen: jongen van 4 jaar en meisje van 7

Ga op zoek met de ouder naar de impact van het geweld
op de kinderen

2e gesprek

Ga naar [menti.com](https://www.menti.com) en gebruik de code **2470 6090**

Welke drempels / weerstand ervaren jullie in gesprek met ouders?

Waiting for responses ...

Hoe hierover in gesprek gaan met ouders?

Wat ouders soms zeggen

Ze zijn te jong

Wat we willen meegeven

- Hoe jonger, hoe kwetsbaarder
- Ze bevatten niet wat er gebeurt, maar zien/horen/voelen wel
- ‘The body keeps the score’
- Ongeboren kinderen ervaren ook stress
- www.geweldenzwangerschap.be

-

Hoe hierover in gesprek gaan met ouders?

Wat ouders soms zeggen

Ze waren er niet bij: ze lagen in bed, keken TV, waren op school, ...

Wat we willen meegeven

Kinderen zien / horen / voelen:

- Kinderen zijn als sponzen
- Spanning vóór en na conflict
- Hyperalertheid
- Stressreacties

Hoe hierover in gesprek gaan met ouders?

Wat ouders soms zeggen

Er is niets aan te zien: ze zijn vrolijk, spelen, doen het goed op school, ...

Wat we willen meegeven

- Kinderen willen ouders / gezin sparen
- Buitenkant / binnenkant
- Niet geleerd om emoties te uiten
- Geleerd om emoties binnen te houden
- Coping

Hoe hierover in gesprek gaan met ouders?

Wat ouders soms zeggen

We maken het erger door erover te praten

Wat we willen meegeven

- Kinderen maken hun eigen verhaal
- Zitten alleen met lastige gevoelens, gedachten, zorgen
- Erover spreken helpt begrijpen wat er aan de hand is en wat ze voelen / denken
- Belang van toestemming geven om te spreken, ook met iemand buiten het gezin

Hoe hierover in gesprek gaan met ouders?

Wat ouders soms zeggen

We willen hen er buiten houden

Wat we willen meegeven

- De kinderen zijn sowieso betrokken
- Ze voelen zich vaak schuldig en verantwoordelijk
- Hun kijk op zichzelf en de wereld wordt beïnvloed
- Volwassenen moeten durven uitleggen wat oké / niet oké is, geruststellen, ontschuldigen
- Kind mogen / kunnen zijn

Redenen waarom kinderen niet van nature spreken:

- Schuldgevoel
- Schaamte
- Loyaliteit
- Belet worden om te spreken: drager 'gezinsgeheim'
- Gevolgen van spreken / angst
- Kinderen willen ouders niet nog meer kopzorgen geven
- Het kind is het 'gewoon'

Kinderen stoppen niet met van hun
ouders te houden,
wel van zichzelf

“Ik ben zo bang dat het mijn schuld is...”

Schuldgevoel: wat kan je doen als professional?

- Ouders aanmoedigen en ondersteunen om zelf hun kinderen te ontschuldigen.
- Animatie stichting Augeo:
<https://vimeo.com/864009768/c07ec02a56?share=copy>

Ga naar menti.com en gebruik de code **2470 6090**

Welke steunfiguren zouden er kunnen zijn in het leven van een kind?

Waiting for responses ...

Stap 3

Ondersteun de cliënt in zijn rol als ouder

Oog voor de kwetsbaarheid en complexiteit van ouderschap

Werken in partnerschap met ouders aan het welzijn van kinderen

- Uitgangspunt: iedere ouder wilt het beste voor zijn/haar kind.
- Uitgangspunt: iedere ouder is de expert over zijn/haar eigen kind.
- Uitgangspunt: Het kan lastig zijn voor alle ouders.
- Kanttekening: Het beste willen, wil niet zeggen dat het beste doen altijd lukt.

Wat kunnen ouders doen?

Belangrijke zaken
bespreken met
kinderen

Deelnemen en
interesse tonen in
de leefwereld van
hun kind

Vriendjes kennen

Eigen stress rond
ouderschap
reguleren

Psycho-educatie
voorzien voor
kinderen

Ruimte creëren voor
emoties

Vertrouwensfiguur
voor het kind

Ruimte om kind te
mogen zijn

Regel praktische en sociale steun aan ouders

Dit kan gaan van hulp bij administratie, plannen kinderopvang / activiteiten, ontmoeting, ...

Diensten die je hiervoor kan inschakelen:

- CAW's
- OCMW's
- Mutualiteit
- Homestart
- Huis van het Kind
- Ontmoetings/inloopcentra

Help ouders opvoedingsvaardigheden ontwikkelen

- Kind en Gezin: Gezinsondersteuners en psychopedagogen
- Centrum Kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG)
- Home-start: vrijwilligers
 - www.homestartvlaanderen.be

Geef informatie over het effect van de eigen ACE's op de opvoeding en zorg voor passende hulp

- Volwassenen met > 4 ACE's = verhoogde kans op hechtings- en relatieproblemen, psychische aandoeningen en een ongezonde leefstijl
- **30 – 40% van de ouders geeft ACE's door aan de kinderen**
- Door ACE's is het stresssysteem van ouders aangetast:
 - Niet of gespannen reageren op kinderen
 - Extreem kritisch of vijandig zijn
 - Chaotische, onvoorspelbare opvoedstijl hanteren
 - Moeilijkheden opnemen huishouden en opvoedkundige taken
- Geef ouders psycho-educatie rond stress:
<https://www.youtube.com/watch?v=U8gLstY6dYc>

I keep hearing it
takes a village to
raise a child.

Do they just
show up?
Or is there like,
a number to call?

Ga naar menti.com en gebruik de code **2470 6090**

Wie heeft er al eens een niet-pluisgevoel gehad?

0

Ja

0

Nee

Wie heeft het al eens gehad met een collega over een niet-pluisgevoel?

0

Ja

0

Nee

Stap 4

Ga verder na of er sprake is van verontrusting

Stap 4 ga verder na of er sprake is van verontrusting

- Verzamel extra gegevens om een inschatting te kunnen maken van de situatie. Kijk daarbij naar risico- en beschermende factoren. En maak eventueel gebruik van een assessment-instrument dat blinde vlekken in beeld brengt.
- Beluister sleutelfiguren (partner, kinderen, grootouders, ...). Wanneer je kinderen betreft heb je daar hun toestemming voor nodig. Kinderen vanaf 12 jaar mogen immers al heel wat zelf beslissen.
- Bespreek resultaten eerst met een collega hulpverlener of expert voor je opnieuw in gesprek gaat met de cliënt.

Stap 4 ga verder na of er sprake is van verontrusting

- Bij twijfel, neem telefonisch (anoniem) contact op met het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) en/of het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp (OCJ).
- Benoem je zorgen concreet in een gesprek met de cliënt en sta open voor alternatieve verklaringen.
- Beslis in teamverband of de situatie verontrustend is, en ga zo nodig na of de cliënt bereid is de situatie te veranderen.
- Noteer in het dossier of de thuissituatie verontrustend is en of er bereidheid is bij de cliënt.

Wie maakt er ook een veiligheidsplan op met de kinderen?

0%

Ja

0%

Nee

Stap 5

Herstel de veiligheid

STAP 5 Herstel de veiligheid

- Creëer een veilige situatie voor de kinderen. Ga zelf met de cliënt aan de slag of betrek een gepaste hulpvoorziening.
- Ga aan de slag met de context van de cliënt en betrek het hele gezin.
- Installeer indien nodig ook hulp voor de kinderen.
- Wanneer nodig kan je telefonisch (anoniem) contact opnemen met het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) en / of het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp (OCJ).
- Bespreek het ouderschap regelmatig opnieuw met de cliënt, en blijf alert voor verontrustende signalen.
- Noteer de voortgang in het cliëntdossier.

Stap 6

Betrek een gemandateerde voorziening

Stap 6 Betrek een gemandateerde voorziening

- Breng de cliënt op de hoogte en bereid hem voor.
- Neem (telefonisch) contact met een gemandateerde voorziening (VK of OCJ).
- Bekijk samen met de gemandateerde voorziening welke acties je als hulpverlener kan opnemen om de veiligheid mee te herstellen.
- Noteer de vervolgacties in het cliëntdossier.

Oefening: En dan?

Alleenstaande moeder met depressieve klachten
Slaapt heel veel, afwezige indruk
Bezoekrecht met ex-partner verloopt conflictueus

2 kinderen: jongen van 4 jaar en meisje van 7

Ga op zoek met de ouder naar de impact van het geweld
op de kinderen

2e gesprek

5 Werken in
partnerschap

6 Bijkomende info

Infofiches Augeo

<https://www.augeo.nl/nl-nl/themas/trauma-en-stress/ingrijpende-jeugdervaringen/>

- [Ouderschap](#)
- [Verslaving](#)
- [Fysieke gezondheid](#)
- [Mentale gezondheid](#)
- [Onderwijs en leren](#)
- [Voeding, sport en bewegen](#)
- [Jongerentaskforce](#)

Geweld in gezinnen

Nederlands onderzoek naar de effectiviteit van de aanpak van geweld in gezinnen

Kwestie van lange adem:

Samenvatting van het onderzoek

<https://www.youtube.com/watch?v=aiE7wgTT2ZI&t=1s>

Infographic

<https://www.augeo.nl/-/media/Files/Infographics-Kwestie-van-lange-adem-kan-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling-echt-stoppen.ashx>

Discussiemateriaal:

https://www.augeo.nl/demo/R9_Gesprekshandreiking/

Kopp problematiek

<https://www.psychosenet.be/naasten/kopp-kinderen/>

Uitleg + link naar uitzending rond Karrewiet

<https://familieplatform.be/je-bent-kind-van-je-bent-een-kopp-kind>

Veerkracht helpers:

Uitleg rond kopp + fijne animatie met uitleg

Psycho-educatie en veerkracht

- <https://www.augeo.nl/nl-nl/themas/trauma-en-stress/>

Uitleg rond stress en trauma bij kinderen en animatie rond de window of tolerance

- Veerkracht – versterkers:
- <https://www.augeo.nl/nl-nl/themas/veerkracht-en-steun/veerkracht-versterkers/>

Zie jij ook de kinderen in elk verhaal?

Contact

**Vlaams Expertisecentrum
kindermishandeling VZW**

Saintelettesquare 17,
1000 Brussel

info@expertisecentrumkindermishandeling.be